

שאלנט

זאון השבת האינוטרנטי של מכאאג שאנ

פרשת תולדות כ"ח-כ"ט חשוון תשע"ח

זמני כניסה ויציאת השבת

17:17

17:18

17:16

16:04

16:18

16:08

ירושלים

תל-אביב

חיפה

השקש משרת האור - הרהורים לראש חודש כסלו

ד"ר ניצה דורי

הלך בדרכו של רבי עקיבא, שהמשיך ללמוד תורה, גם כאשר היה בסכנת חיים. הוא הלך בדרכם של יהודים רבים שהיו לפניו והאיר את הדרך לרבים רבים אחרים שהלכו אחריו.

התכונה הזאת העוברת כחוט השני מדור לדור היא תכונת מסירות הנפש, אחת התכונות הבולטות אצל כל איש חינוך אמיתי. מסירות נפש אפשרית רק כאשר אדם מגיע למעלה כזאת, שהוא לא נלחם עבורו, עבור דרגות קידומו האישי, עבור הגמולים, עבור התארים, עבור דברי הלל והשבחים, אלא עבור אחרים - משפחתו, קהילתו, חניכיו, תלמידיו. אני מתנגדת כמובן לקידום ולתארים בחיי אדם, הם נחוצים לפיתוחו המקצועי. אך השאלה אם הוא לוקח את כל הכוחות, את כל העוצמות ונותן אותם לאחרים גם בסתר, בחדרי הכיתות הקטנות של המכללה או כל מוסד לימודי קטן אחר, או שומר את חכמתו, את הידע שרכש ואת כל מסירות הנפש שלו רק לכנסים ולאיירועים רבי-משתתפים בהם הוא יודע שיוכל להפיק אינטרס אישי מהם. מעלה זאת, המתגלה בעיקר בחנוכה, היא מעלת פך השמן הבודד, הנר הקטן המסלק את החושך, האמונה שניתן להביא את הגאולה אפילו עם בן אדם אחד, חלש ככל שיהיה, שבאמת מוכן לשים את כל האינטרסים האישיים בצד, ולמסור את נפשו למען עמו. מעלה זו כל כך חשובה בימינו אנו,

"בראשונה דולק אור אחד, עוד אחד ועוד אחד, ועוד אחד, ועוד אחרים. החושך יחלוף כליל. בתוך הצעירים, בני דלת העם, ייבקע האור בראשונה, ואחר ילוו אליהם האחרים, אוהבי הצדק והאמת, החופש והקדמה האנושית, היופי. ובהיות הנרות כולם דולקים, ישתאו וישמחו על העבודה שנעשתה. אין לך תפקיד חשוב ומביא אושר יותר מתפקיד השקש משרת האור" (מתוך הסיפור 'המנורה' מאת בנימין זאב הרצל).

חג החנוכה הוא חג האור המתגבר. לא האור הקונקרטי, המאיר את חשכת לילות החורף, כי אם האור הרוחני - האור המסמל את כל מה שהוא חיובי, את כל מה שהוא ערכי ונעלה. קטע זה בסיפורו של חוזה המדינה, מזכיר לי את מתתיהו החשמונאי וחמשת בניו. אדם אחד לבד, כבר לא צעיר, מול כל הממלכה היוונית, ולא רק נגדה, אלא גם כנגד אחיו היהודים - המתיוונים והתומכים ביוונים.

אם נביט בהיסטוריה היהודית נראה שמתתיהו לא היה לבד. הוא הלך בדרכם של רבים שקדמו לו. הוא הלך בדרכו של אברהם אבינו, העברי, שעמד כנגד כל העולם, לבדו, יחידי, גם כאשר נזרק לתוך כבשן האש. הוא

אור, ויחד כולנו "אור איתן", אנו מתחברים להיסטוריה של העם היהודי, למורשת הענפה שלו, מבינים שאנחנו לא לבד ומתחזקים להמשיך ולעמוד מול אתגרי הדור, מתחזקים להמשיך ולעמוד מול כיתות המכשירות גננות ומורות, מחנכות העתיד, מתוך מסירות נפש.

כאשר האידיאולוגיה השולטת בכיפה הינה אידיאולוגיה של האני, העצמי - כיצד כולם צריכים לשרת אותי, ולכבד את רצונותיי וגחמותיי. כאשר מגיע חג החנוכה, ומספר לנו את סיפורו של האור הקטן, שמתחיל את התהליך, ויחד עמו באים אט אט עוד אור ועוד

מלך מן האור

"מְשֻׁמְנֵי הָאָרֶץ" - זו איטליה של יוון פרופ' מיכה קליין

לחבל ארץ מוגדר והוא ארץ ישראל ולכן ניתן מאוחר יותר לברך את עשו באותה ברכה ביחס לחבל ארץ אחר. מרש"י לעומת זאת ניתן ללמוד בשני אופנים:

א. הר שעיר = אדום = רומי ואז כיוונו של רש"י דומה לרמב"ן רד"ק וחזקוני אך מתייחס למקום אחר.

ב. בברכה ליעקב נתברך כל העולם, כך שניתן לחזור על אותה ברכה רק על חבל ארץ שלא היה קיים בזמן ברכה ראשונה ולכן מדגיש רש"י זו איטליה של יוון.

הדגשה זו של רש"י נשענת על הגמרא במסכת שבת נו ב:

אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול של רומי. במתניתא תנא 'אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדן - נבנה צריך אחד וזהו איטליאה של יוון.

בברכתו ליעקב ובברכתו לעשו חוזר יצחק על הביטוי "מְשֻׁמְנֵי הָאָרֶץ". ליעקב ברכתו - "וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ-וְרֹב דָּגָן וְתִירָשׁ" (בראשית כ 7, 18) לעשו ברכתו - "הִנֵּה מְשֻׁמְנֵי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבָךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל" (שם יט) בשני המקרים מתרגם אונקלוס: "מטובא דארעא". הפרשנים לעומת זאת עומדים בפני הבעיה כיצד יכולה אותה ברכה להינתן לשנים: רש"י - זו איטליאה של יוון (במדרש בבראשית רבה יש שתי גרסאות האחת גורסת איטליה והשנייה איטליה של יוון). רמב"ן - ליעקב בארץ כנען, ולעשו בארץ אחרת. הרד"ק והחזקוני גם הם בגישה כי הברכה לעשו ניתנה ביחס להר שעיר (ראה גם סמט תשע"ג).

שני פירושים גיאוגרפיים אלה מגלים דרך מחשבה שונה. דרכם של הרמב"ן, הרד"ק והחזקוני היא כי ברכת יעקב ניתנה רק

זאת אומרת אותו מקום ששמו "איטליה של יוון" לא היה קיים בזמן הברכות, אלא נוצר כתוצאה של צבירת סחף ובנית שרטון ועל גבי אותו שרטון נבנתה לימים העיר רומי.

מסביר בעל ה"מעם לועז":

ולפי שכל העולם הזה נברא בשביל יעקב וגם יצחק ברכו, לא יתכן היה שעשו ישתלט על עיר אחת בעולם, שהכל שייך ליעקב, לכן לא מצא עיר ליתן לו אלא איטליה של יוון, שהיא עיר חדשה שלא היתה כשנברא העולם.

הביטוי איטליה של יוון חוזר בתלמוד פעם נוספת במסכת מגילה ו ב:

אמר עולא איטליא של יוון זה כרך גדול של רומי והויא תלת מאה פרסה על תלת מאה פרסה. על הקשר עשו = רומי כתבו כבר רבים, כאן אציין רק את הקשרים "הגנטיים" של צאצאי

עשו לרומי. רש"י (בראשית לו 43) כותב, מגדיאל הוא רומי. וכמו כן בספר "לפשוטו של רש"י" (גלברד, 1989, עמ' 287) זו איטאליאה. היינו רומי, וכמו שנאמר ביוסיפון שצפו בן אליפז נעשה מלך באיטליה ונשאר הוא וזרעו שם, על כן תחשב רומי אדום. אברבנאל (בפירושו על ישעיהו לה') כותב:

"... היות רומי וכל בני איטליא וכלל הנצרים מבני אדום והדבר הזה שגור בדברי חכמים זכרונם לברכה ומוסכם מהם בתלמוד ובמדרשות כולם מבלי מערער וחולק עליו עד שאמרו שהרומיים מאלוף מגדיאל שהוא מאלופי עשו הוא אדום..."

נראה כי רש"י מאמץ-מטעמים, הנובעים ממצב היהודים בתקופתו-את הזיהוי: אדום = רומי = נצרות. (מתוך: מיכה קליין 2015 ארץ וימים הוצאת שאנן).

כבה זה - יאיר זה!

ד"ר אסתר מלחי

שמערכת היחסים ביניהם תהיה של מאבק על שליטה (המילים: לאומים, יאמץ, רב יעבוד צעיר מרמזים על כך). כלומר: האחד ישלוט בשני בכוח הזרוע ויכניע אותו. המאבק הוא בין לאומים שונים, תרבויות ואמונות שונות. "ממעריך יפרדו" - לא יוכלו לשאת זה את קרבתו של זה ודרכיהן תפרדנה.

את הרגשתה הקשה של רבקה מבטא תיאור קשה של הלידה הבלתי רגילה הכוללת מאבק על הבכורה: מי יצא ראשון? האחד רודף את אחיו ורוצה למנוע את יציאתו ראשון (את הכרזתו כבכור) ככתוב: "ויתרוצצו הבנים בקרבה" (בראשית כה 22) ההתרוצצות מסמלת את המאבק האימננטי שאינו תלוי בזמן ובנסיבות בין שתי שיטות נפרדות והשקפות עולם שונות. כל אחד מהם ימשוך מבחינה רוחנית לאמונתו. אלו שני מוקדי כוח שלעולם לא יתאזנו. קוטב עשו וקוטב יעקב - זה שלילתו של זה. אלו שני קצוות רחוקים מתנגשים זה בזה בזירה אחת. יחסים אלה של שנאה ותחרות מקורם בייעוד שמוטל על כל אחד מהם בעתיד. שמו של יעקב שונה בהמשך ל"ישראל" מלשון שררה, משילות. ואילו שמו של עשו נקשר מיידית לאדום "ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער" (בראשית כה 25) ובהמשך "ואלה תולדות עשו הוא אדום" (שם לו א) "...עשו אבי אדום בהר שעיר" (שם לו ט).

ר' נחמן אמר שכל זמן שאורו של גדול קיים אין אורו של קטן מתפרסם. שקע אורו של גדול מתפרסם אורו של קטן כך כל זמן שאורו של עשו קיים אין אורו של יעקב מתפרסם. שקע אורו של עשו מתפרסם אורו של יעקב (בר"ר וג).

הפרשה פותחת בתיאור עקרותה של רבקה שמזכיר לכולנו את עקרותה של שרה אמנו. עקרות זאת היא משמעותית ביותר מאחר וגם בדור השלישי של האבות אמור להתקיים אקט הבחירה ביורש. יורש זה שתפקידו הוא להמשיך את מורשת אברהם.

אחרי עקרותה של רבקה שנמשכה עשרים שנה אנו קוראים את הסיפור היחיד במקרא על הריון חריג שגורם סבל לאישה המואסת בחייה ושואלת: "...למה זה אנוכי?" שאלה זאת משקפת את הלבטים הנפשיים והאמוניים שלה בקשר לאופי הילדים שבבטנה. ההתרוצצות כשהיא עוברת על פני בתי תפילה שונים מעוררת את הפחד לעתיד הרוחני של ילדים אלה.

רבקה, החשה שבהריונה יש אלמנטים שאינם רגילים, שואלת את ה' אך התשובה אינה נעימה: "שני גויים בבטן ושני לאומים ממעריך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר" (בראשית כה 23). כלומר: העוברים אינם ילדים רגילים. אלא מהם יצאו עמים

בדרך כלל התנ"ך מצמצם את תיאורי הגיבורים ואינו מעוניין ליצור קשר ישיר בין מראה הדמות לאופייה. אולם בפסוקים שלפנינו מתוארות הדמויות ומושגות במספר נקודות ראות: במראה החיצוני, באופיים, בעיסוק שבחרו, במעשיהם מלפני הלידה ואילך, בדיבורים ובמחשבות. נביא מקצת מדברי הפרשנים שבדרך כלל מגמתם להדגיש את ההנגדה בין שני האחים.

המראה החיצוני: עשו מתואר בשתי תכונות חיצוניות בולטות: הוא אדמוני ושעיר לעומת יעקב שהוא חלק. העמדה ניגודית ברורה זאת מרמזת לבעיה שתצוץ למימוש תוכניתה של רבקה. המראה החיצוני של עשו רומז לפראותו ולכוחו הפיזי גם על פי העיסוק שבחר: איש ציד ואיש שדה. הרב הירש טוען שאין הכוונה למקצועות שגורתיים אלא אילו הן תכונות אופי: לעשו - חיים סוערים מלאי מתח, מרדפים והרג לעומת תכונותיו של יעקב: "איש תם יושב אוהלים" שמעשה קניית הבכורה מעמיד אותו כחכם, כבעל חשיבה ארוכת טווח המסוגלת להמשיך את מורשת אברהם. בעל הכתב והקבלה עומד על משמעות השמות: עשו - עשוי. האינסטינקטים מוטבעים ומוגמרים באופיו ובהתנהגותו כמו בעלי החיים, ואילו יעקב - המילה "יעקב" מציינת הליכה, צעידה תוך התפתחות לקראת שלמות.

עשו הוא איש ציד שנמצא במרחב הפתוח וחי בסביבת בעלי החיים. יש הרואים בציד מלאכה בזווה של רמייה עד כדי ציד אנשים בתחבולות. רש"י מסביר: עשו הוא איש שדה - אדם בטל שאין לו מקום קבוע. לעומתו

יעקב: "איש תם" - איש ישר שפיו וליבו שווים. יעקב מתואר כ"יושב אוהלים" - הוא הרועה שעוקר אוהלו בהתאם למקום המרעה. ויש אומרים ישב ולמד באוהלו תורה. בדרך כלל מצוי בתחום מגורי המשפחה. יעקב הוא דגם של הגורל היהודי בגלות: הוא מעונה ונרדף, גולה, משועבד, קונה את דרכו בייסורים, נאבק בכוחות של מעלה ושל מטה (שמו ישראל - "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל"). מה שמנחה אותו זה השגת ויישום הייעוד שלו והוא מנהל מאבק עיקש (עוד טרם לידתו) להשגת הבכורה כדי להוביל את ההמשכיות האידיאולוגית של מורשת אברהם.

על פי מדרשים רבים, סיפור הבנים משליך ומנבא את עתידו של עם ישראל ומעמדו בעולם. מערכת היחסים בין האחים היא הופכית במהלך ההיסטוריה. כשהקב"ה נוטה חסד לעשו הוא שולט ביעקב. ואילו התחזקותו של עם ישראל באמונה בהקב"ה מחלישה את כוחו של עשו והוא אינו מסוגל לשלוט עליהם. ההיסטוריה מוכיחה זאת, כגון: בתקופת דוד, אדום היו עבדים לישראל (שמואל ב' 8, 14), במרבית ימי הבית הראשון היו יחסי עוינות מתמדת ורבו המלחמות בין אדום לישראל. אולם מאז חורבן הבית השני התגבר כוח אדום והם לקחו חלק פעיל בהריסת העיר ירושלים (תהלים קלז 7 איכה ז' 19-22). נבואות רבות משקפות נושא זה כולם מנבאים את קיצה של מלכות אדום בגלל התאכזרותה לאנשי יהודה. לאור הפסוק: "ולאום מלאום יאמץ ורב יעבד צעיר". לדעת רב הונא: אם זכה - יעבוד, ואם לא - יעבד (בראשית רבה סג תאודור - אלבק), את הפועל ע.ב.ד ניתן לקרוא בשני אופנים:

בבנין קל: יעבוד. אך גם בבנין נפעל, סביל - יעבד (מנוקד בשני צירה): יעבוד את אחיו הצעיר. מכאן שאם עשו מתחזק הוא שולט ביעקב ומשעבד אותו ולהיפך. השנאה לאדום הייתה עזה כל כך שהשם אדום הפך להיות כינוי לאויבי ישראל בדורות הבאים. בימי חז"ל מול האימפריה הרומית ומימי הביניים כלפי הנצרות.

הקשר בין השניים משול למטוטלת העולה או יורדת: כשעשו בגדולה - קרנו של יעקב יורדת והם משועבדים לו ולהפך. חז"ל שהכירו במציאות החיים בתקופתם מתארים הנגדה זאת בדרכים שונות: "ר' לוי בשם ר' יוסה בר אלעאי, דרך הארץ היא הגדול מונה לגדול והקטן מונה לקטן. עשו שהוא גדול מונה לחמה שהוא גדול ויעקב שהוא קטן מונה ללבנה שהוא קטן. אמר ר' נחמן והא סימן טב. מה הגדול שליט ביום ואינו שליט בלילה כך עשו הרשע שליט בעולם הזה ואינו שליט בעולם הבא. מה הקטן שליט ביום ובלילה כך יעקב שליט בעולם הזה ובעולם הבא. (בר"ר, [וילנא] פר' ו ד"ה ג).

ר' נחמן אמר, כל זמן שאורו של גדול מבהיק בעולם אין אורו של קטן מפורסם. שקע אורו של גדול מתפרסם אורו של קטן כך כל זמן שאורו של עשו הרשע מבהיק בעולם אין אורו של יעקב מפורסם. שקע אורו של עשו הרשע נתפרסם אורו של יעקב" (פסיקתא דרב כהנא, פר' ה ד"ה [יד]). ובבבלי מגילה נ, עא: קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמין, ישבו שתיהן אל תאמין. חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קיסרי - תאמין שנאמר (יחזקאל כו)

אמלאה החרבה: אם מלאה זו חרבה זו. אם מלאה זו חרבה זו. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא "ולאם מלאם יאמץ" (בראשית כה), ובבלי פסחים מב עב: "... לקיים מה שנאמר (יחזקאל כו) אמלאה החרבה. אם מלאה זו חרבה זו ואם מלאה זו חרבה זו"

מדרש "ילמדנו" ילקוט תלמוד תורה בראשית אות קכג וכן במדרשים נוספים מדגישים את אי יכולתם של שני הלאומים להיות שרויים זה עם זה בהביאם את הפסוק: "אך יצא יצא יעקב" (בראשית כז 30). כפל הלשון מעורר את הפרוש: "זה יוצא וזה נכנס. היאך הדבר, אלא מי שנתון באורה אינו רואה למי שנתון בחשיכה אבל מי שנתון בחשיכה רואה מי שנתון באורה, ועשו ניכנס מן השוק ולא ראה ליעקב בפנים ונטמן אחרי הדלת. כיוון שניכנס עשו יצא יעקב. ועשו אחיו בא מצידו, וגו'. מכאן שחכמים רצו להדגיש שני דברים חשובים: א. לא יכול להיות קשר של ידידות או קרבה בין שתי התרבויות השונות הללו. הם אינם יכולים לשהות במקום משותף. ב. לא יכול להיות שוויון בשלטון או במעמד ביניהם: כשהאחד עולה השני יורד.

חז"ל מציבים את המאבק בין יעקב לעשו כניגוד בין חומר לרוח. עשו משתוקק אל החומרי, העכשווי (נזיד העדשים) ובכך מוכיח את נחיתותו ואת חוסר התאמתו לתפקיד הבכורה. ואילו יעקב חותר לערכים הרוחניים (המשכיות מורשת אברהם בכוח הבכורה) ובזכותם הוא ראוי לבכורה. כיצד יכול עם ישראל להגיע להיות ראוי להנהיג את העולם? על ידי ירידת השפעתו של אדום יוכל יעקב להעלות את כוחו כמשליט את דברו ואמונתו

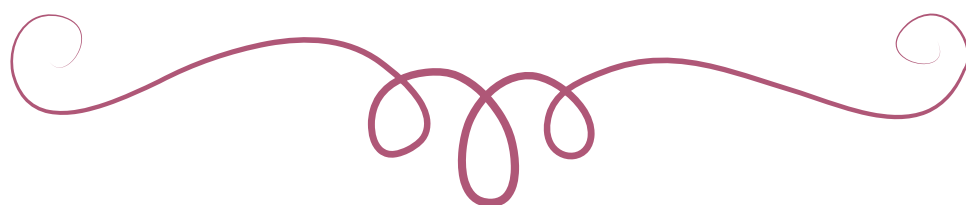
ח' המהווה חולית מעבר לקדושה, הוא עוסק בהבדלים בין עשו (אדום) ליעקב (ישראל), את מערכת היחסים ביניהם הוא מתאר: "...[נראה זה/ נטמן זה] / ...זה/ הציץ זה/ נפל [זה]/ ירום זה/ כבה זה/ יאיר זה...".

בטורים אלה נרמזים המדרשים המתארים את אי יכולתם של שני הלאומים לחיות זה לצד זה. כשהאחד נחבא - מציץ השני, כשהאחד נופל - השני רם ושולט, כשהאחד מאיר השני כבה.

החזרה על הכינוי "זה" הוא קישוט שירי הבא לאתגר את השומע בפענוח הכוונה: מי הוא המכונה "זה"? אך מעבר לכך הוא משמש כינוי הרומז ומקשר לגוף הקדושה שבא בקטע הבא: ככתוב "וקרא זה אל זה ואמר". ומסתיים בהכרזה: "קדוש קדוש קדוש ה' צבא-ות מלא כל הארץ כבודו".

בעולם. דרך נוספת ומקדימה היא העלאת הרמה הרוחנית של עם ישראל. הקרבה להקב"ה וקיום מצוותיו ובד בבד ההתרחקות מתרבות עמים אחרים. התנהגות נאותה של העם הנבחר תקרב את העמים אל האמונה בא-ל אחד או אל התרבות המייצגת אמונה זאת. בסופו של דבר המטוטלת תעצור ברגע שכל העמים כולל עשויכירו במלכות ה' ובמקומו החשוב של עם ישראל ותרבותו בעולם.

הפייטן הארץ ישראלי הקדום ינאי (חי במאות החמישית או השישית) כתב מערכות של קרובות לכל פרשיות השבוע על פי סדר הקריאה התלת שנתי הארץ ישראלי. בגניזה הקהירית התגלו מחדש (אחרי כ-1500 שנה) מרבית המערכות. בקדושתא לשבת פרשת תולדות "תולדות אמוני אומן" בפיוט

תמיהות מוסריות בראי הפרשנים

ד"ר יהושפט נבו

העיון בכמה פרשיות במקרא מעורר תמיהה מוסרית אודות התנהגותם של אישי המקרא במקרים מסוימים.

בולטת במיוחד התנהגותו של יעקב אבינו בפרשת ברכת יצחק, אשר לפי פשט הסיפור נראה כי רימה את אביו.

שיטת המסנגרים: ידועים דבריו של רש"י בפירושו להיגד "אנכי עשו בכורך", המחלק את דברי רש"י לדברים שנאמרו בקול ולהרהורים שנאמרו במחשבה: "אנכי הוא המביא לך ועשו בכורך" [על פי בראשית רבה סה יח]. על גישה זו נמתחה ביקורת בדבריו של רבי יעקב אלרבי (חי בסיציליה במאה ה-14): "הרבה מפרשים פרשו זה להצלת יעקב וכולם ישא הרוח. והאמת שכל המדבר או הנשבע, על דעת השומע יקובל הדבר ולא על דעת המשיב דבר, כי שלום אל רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו. העולה מזה "בכטן עקב את אחיו" (הושע יב 4) ובאונן רימה את אביו. אף ראב"ע מבקר את דברי רש"י, וכמוהו מדרש "שכל טוב" הכותב: "ראיתי בפירוש ר' טוביה, עשו הפסיק העניין. וכן אמר יעקב לאביו "אנכי הוא המדבר אבל עשו הוא בכורך", ולא נראו לי הדברים כפתור ופרת. כי יש להם סתירה בכמה מקראות שהן דומין בטעם ובניקודין, ואין לדרוש בכך. כי איך יוכל לומר "אנכי ה' אלוקיך", אנכי הוא המדבר

אבל ה' אלוקיך, ונשמע הדבר כשתי רשויות חלילה. וכן "אנכי רות אמתך", איך יכשר לומר "אנכי השוכבת מרגלותיך, אבל רות היא אמתך" ונשמע הדבר כשתי נשים". בעל מדרש "שכל טוב" מסנגר על יעקב באמרו: "אבל אם יש לדון את אבינו יעקב לזכות, כך יש לדונו. כי ודאי אמר שהוא עשו, ומבוראו למד לשנות מפני השלום, כמו שמצינו בשרה

שאמרה "ואדוני זקן"

ודבר הקדש אמר "ואני זקנתי". וזה אבינו נתכוון לשם שמים לקנות הברכות ולהאכיל אביו במצות אמו.

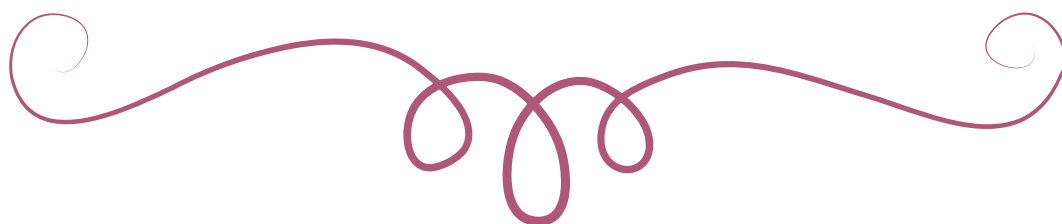
הבכור האמיתי: מפרשים רבים טוענים שיעקב לא שיקר, שהרי הוא קנה את הבכורה מעשו וכעת הוא הבכור, והוא עומד במקומו. לדעה זו שותפים מפרשים רבים, כמו רבנו בחיי על התורה, אברבנאל, אור החיים, הנצי"ב מוולוז'ין, ובעל הכתב והקבלה.

שקר לצורך מצוה: ניסיון אחר הוא לבאר שלמרות שהיה בדברי יעקב חוסר אמת, בנסיבות הנוכחיות דרכו היתה מוצדקת. כך כותב רד"ק: "אנכי עשו בכורך: יש תמיהים איך יעקב שהיה צדיק וירא אלוקים דיבר שקר. ואין זו תמיהה, כי יעקב היה יודע כי הוא ראוי לברכה יותר מאחיו, ורוח הנבואה שתשרה על יצחק לברכו, יתעשת אלוקים יותר לברכתו מאשר לברכת אחיו, כי הוא רצוי לאל יותר ממנו".

אמרה לו, ואתה לא רימית את אביך, כשאמר לך "האתה זה בני עשו", ואמרת לו "אנכי עשו בכורך", ואתה אומר למה רימיתני, ואביך לא אמר "בא אחיך במרמה"? אם נשאל, מהי עמדת התורה בשאלה זו, נראה שעל פי המילה המנחה יעקב נעזר בעורות גדיי העזים כדי להערים על אביו, ובניו גומלים בשחיטת גדי עזים, באמרם "הכר נא הכתונת בנך היא אם לא".

ואף תמר גומלת ליהודה בגדי עיזים, גמול על מה שעשה לאביו. ואכן אנו מוצאים שכל ימיו יעקב סָבַל סָבַל קשה. לא באנו לדון את אבותינו, אבל תורה היא ולימוד היא צריכה, ואנו הולכים בעקבות פרשני הדורות.

בעל ה"כתב והקבלה" מעמידנו על הבחנה מעניינת, בפירושו לפסוק "אולי ימושני אבי". לדבריו, כאשר משתמשים במלה "פן", מתכוונים לומר: הלוואי שלא... כמו אצל יעקב שאמר "פן יקראנו אסון". אבל כאשר אומרים "אולי", מתכוונים לומר הלוואי שכך יקרה, כמו אצל אליעזר עבד אברהם שאמר "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי", שעניינו הלוואי שלא תרצה, ואז יצחק ישא את בתי. גם כאן, כאשר יעקב אומר "אולי ימושני אבי", כוונתו לומר הלוואי שימושני ואז לא אצטרך לשקר. גישת המבקרים: בחז"ל מצינו מדרש הבא חשבון עם יעקב: "כל הלילה הייתה עושה עצמה כרחל. כיוון שעמד בבוקר והנה היא לאה. אמר לה: בת הרמאי, למה רימית אותי?"

ולדזס

היום נכניס את הילדים למקום האהוב עליהם במיוחד - למטבח...
הכנת פיצה פשוטה - לקחת פיתה, לחצות לשתיים, למרוח קטשופ ולהוסיף כיד הדמיון הטובה
גבינה צהובה, תירס, זיתים ועוד ולהכניס לגריל התנור עד שמזהיב.
מסיבת שוקולד - ממיסים שוקולד מעל אש קטנה ויוצרים צורות בעזרת תבניות צורות של
עוגיות. בסיום שמים במקרר או במקפיא.
ישנן תבניות אותיות ומספרים לקנייה בחנויות משחקים,
או כלי בית שאפשר להיעזר גם להכנת שוקולד וגם לעוגיות צורות.

חילגא דבדיחאגא

יהודי פולני אחד, שוכב על ערש דווי, נוטה למות, גוסס וגמור לגמרי, בקול חלוש הוא קורא
לאשתו הפולנייה, ולוחש לה: "אפשר בקשה אחרונה לפני שאני מת, רק בשביל למות עם
חיוך?" עונה לו הפולנייה, "בעלי היקר, כל מה שתרצה, רק תגיד, העיקר שניפרד מתוך אהבה
וחיוך" אומר לה הגוסס, "אם אפשר, הריח הזה שמתפשט בבית, הגפילטע פיש הזה, נשמה,
רק קציצה אחת ואני מת מבסוט" מזדקפת הקשישה מלוא קומתה, ובנחישות אומרת "חביבי,
בגפילטע פיש לא נוגעים, זה לשבעה..."

"חס ושלום שאנו מבקשים רעתו של אדם, אלא צרות הרבה באות על המדינה ואין ספק בעינינו שרובן באות על-ידי שאנו מוציאים רוב ימינו בדרשות ואין אנו באים לידי מעשה. ואם אין בידינו להסיע לבו של הציבור מן הדרשנים הרי אנו מבקשים להסיע את הדרשנים מן הציבור, כדי שיהא ליבו של אדם פנוי להרהר בעצמו במה שהוא מוציא ימיו ושנותיו. ואלמלא לא נתייאשנו מן הנואמים והדרשנים היינו אומרים שאף הם ירוויחו מזה, שאם יתרגלו לישב ולידום לא ירגישו בעצמם ריקנות זו שמשמימה את לבם בין נאום לנאום"

(שמואל יוסף עגנון, "החוטפים").

לא על האם לבד

פרלינים לאירוח, באדיבות שרית הולנדר

המצרכים:

כוס טחינה ו-100 גרם שוקולד מריר

אופן ההכנה:

להמיס את השוקולד במיקרוגל בתוך כוס כדקה עד שהשוקולד נמס, להוסיף אליו את הטחינה, לערבב היטב ולצקת לתבניות קטנטנות ומעוטרות מסיליקון. לשים בהקפאה לשעה, לשחרר מהתבניות ולהגיש. בתיאבון!

בקרו אצלכם

- ברכות ואיחולים לגב' נחמה טיטלבוים לרגל הולדת הנין!

שבת שלום!

נשמח לקבל מכם מאמרים לפרשות הבאות לפי מדורי העלון השונים - למייל העורכת.